

ELEKTRONINIO *LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNO* NAUJOVĖS

ESMINIAI ŽODŽIAI: leksika, žodynas, elektroninis variantas, taisymai, papildymai, vartoseną, norminimas.

Lietuvių kalbos instituto Leksikografijos centre tęsiamas vienas iš pačių svarbiausių lietuvių filologijos darbų – *Lietuvių kalbos žodynas*. Šio žodyno elektroninis variantas, visuomenei laisvai prieinamas nuo 2005 m. birželio 22 d. adresu *www.lkz.lt*, turi daug skaitytojų. Jis sulaukia ir teigiamų vertinimų, ir pastabų bei pageidavimų. Žodynas tikslinamas, ieškoma naujų, skaitytojams aiškesnių ir patogesnių leksikos pateikimo galimybių.

PIRMAS *LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNO* ELEKTRONINIS VARIANTAS INTERNETE

Spausdintinis dvidešimties tomų *Lietuvių kalbos žodynas* (toliau – LKŽ) buvo rengiamas septynis dešimtmečius: keitėsi žodyno sudarymo ir redagavimo principai, įvyko rašybos ir skyrybos reforma. Todėl rengiant pirmą elektroninį leidimą tekstai buvo redaguojami ir adaptuojami. Kadangi apie LKŽ taisymus jau buvo rašyta ir pateikta nemažai konkrečių pavyzdžių (Naktinienė 2005: 191–204; Zabarskaitė, Naktinienė, Šepetytė-Petrokienė 2006: 241–247), čia apibendrinsime tik svarbiausias pirmo leidimo taisymų kryptis.

Pirmas elektroninis leidimas, palyginti su knyginiu originalu, skiriasi šiais pagrindiniais aspektais:

- Tarmių ir senųjų raštų žodžiai bei jų formos pataisyti pagal naujausius kalbotyros tyrimų rezultatus.
- Klaidingai transponuotų žodžių straipsniai panaikinti, jų iliustraciniai pavyzdžiai pataisyti ir perkelti į atitinkamų žodžių straipsnius.

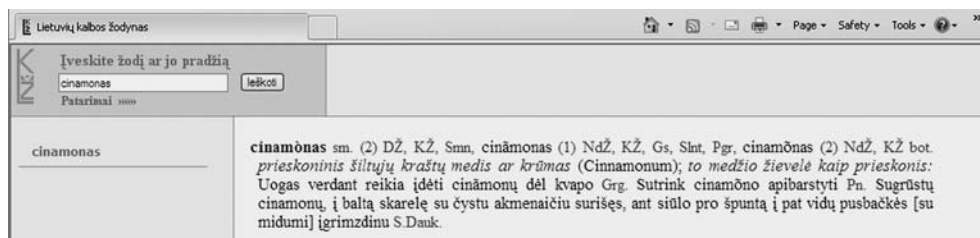
- Nuosekliau atskirti kirčiuoti ir nekirčiuoti šaltiniai, ištaisytos akivaizdžios kirčiavimo klaidos.
- Ištaisytos variantų nuorodos ir reikšmių apibrėžimuose pavartoti žodžiai, kurie dabar laikomi kalbos klaidomis.
- Atsisakyta kai kurių žodžių apibrėžimuose buvusio sovietinio vertinimo.
- Sutrumpinimai suvienodinti pagal jų pateikimą paskutiniuose LKŽ tomuose. Įvesti nauji sutrumpinimai: *sov.* (= sovietinė realija, sovietizmas); *dk.* (= prie dabartinės kalbos pritaikyta tarminio žodžio lytis).
- Kaip nauji antraštiniai žodžiai pateikiami pastebėti vėlesnių tomų iliustraciniuose pavyzdžiuose buvę, tik rengiant ankstesnius tomus kartotekoje dar neturėti ar per klaidą neiškelti žodžiai.
- LKŽ I–X tomų tekstų rašyba ir skyryba pertvarkyta pagal dabar galiojančias taisykles.
- Suvienodintas frazeologizmų pateikimas.
- Atsižvelgiant į elektroninio leidinio rengimo ypatybes buvo adaptuoti leksikografinio pateikimo ir formos dalykai (ženklai, šriftai), ištaisyti kai kurie pasitaikantys leksikografinių straipsnių struktūros ir duomenų išdėstymo nevienodumai.

Lietuvių kalbos žodyno pirmo ištinio leidimo elektroninį pavidalą kūrė Vytautas Zinkevičius – LKŽ tekstų struktūrinių elementų automatinio atpažinimo bei konvertavimo į vidines duomenų struktūras programinę įrangą (Zinkevičius 2004, 2007) ir Evaldas Ožeraitis – LKŽ duomenų bazės pildymo, jos valdymo, informacijos paieškos bei pateikimo vartotojams programą.

Daugelis žmonių džiaugiasi ir vertina šį žodyną bei jo elektroninį variantą. Tačiau kaip matyti iš atsiliepimų, rašomų LKŽ_e interneto svetainės *Nuomonių* skyrelyje, iš klausimų, pateikiamų žodyno pristatymuose, skambučių telefonu, laiškų bei asmeninių pokalbių, žodyno naudotojai susiduria ir su sunkumais. Žodyno struktūra tokia sudėtinga, duomenys tokie gausūs ir įvairūs, kad neretai skaitytojams nefilologams sunku suvokti informaciją, pasigendama gebėjimo naudotis įvairiapusiais, įvairialypiais LKŽ_e duomenimis. Virtualioje erdvėje susirašinėjant su svetainės lankytojais vyksta tam tikras dialogas, vykdoma švietėjiška veikla, atliekamas mokslo populiarinimo darbas. Kartu kaupiama informacija apie sunkumų keliančius žodyno pateikimo būdus. Apie LKŽ_e funkcionavimą interneto svetainėje ir atgalinį ryšį su jos lankytojais jau rašyta kai kuriuose leidiniuose (žr. Naktinienė 2006; Забарскаятэ, Накцінене 2007).

ATNAUJINTA ELEKTRONINIO LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNO VERSIJA INTERNETE

Atnaujinta versija paskelbta 2008 m. vasario mėnesį – žodynas pakoreguotas, kad kirčiuotos raidės būtų taisyklingai pateikiamos naudojantis įvairiomis naršyklėmis. Taisyti žodyno redaktorių ir svetainės lankytojų pastebėti netikslumai. Naudotasi *Kalbos patarimų* knygele *Leksika: Skolinių vartojimas (svetimybės, tarptautiniai žodžiai)* (KP₄ 2005), kitais naujais teoriniais ir kalbos praktikai skirtais darbais. Buvo tikslinamas antraštinių žodžių normiškumo vertinimas, pavyzdžiui: *bukietas*, *dynė* (t. p. variantai *dynia*, *dynis*, *dynys*) ir t. t. dabar pažymėti ženklų x, kuris reiškia, kad šie žodžiai bendrinei kalbai neteiktini. Vadovaujantis turimais duomenimis, tikslintas kirčiavimo variantų pirmumo siūlymas, pavyzdžiui: **cināmonas** (1), cinamōnas (2), cinamōnas (2) pakeistas į **cinamōnas** (2), cināmonas (1), cinamōnas (2) (žr. 1 pav.).

1 PAV. Daiktavardžio *cinamōnas* ir jo kirčiavimo variantų straipsnis elektroninio *Lietuvių kalbos žodyno* atnaujintoje versijoje (2008)

Rengiant atnaujintą žodyno versiją kartu buvo pradėta kurti Nacionalinė leksikos duomenų bazė (Zabarskaitė 2007; Zabarskaitė, Naktinienė 2010), priemonės skaidyti žodyno tekstą struktūrinėmis dalimis – taip buvo rengiamasi naujiems techniniams antro elektroninio leidimo patobulinimams.

LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNO ANTRAS ELEKTRONINIS LEIDIMAS

Šiais metais parengtas *Lietuvių kalbos žodyno* antras elektroninis leidimas (LKŽ_{2e}), kuris bus platinamas įrašytas į atmintuką. Jame, kiek įmanoma, atsižvelgiama į Valstybinės lietuvių kalbos komisijos priimtas kirčiavimo

bei skolinių vertinimo rekomendacijas, Vytauto Vitkausko knygoje „*Lietuvių kalbos žodyno*“ *taisymai* (2006) ir jo straipsnyje „Papildomi „Lietuvių kalbos žodyno“ *taisymai*“ (2010) paskelbtus abejotinų transponavimo atvejų komentarus, kitus naujus teorinius ir kalbos praktikai skirtus darbus. LKŽ_{2e} rengėjams buvo naudingos Jono Šukio, Klementinos Vosylytės, Violetos Černiutės, kitų kolegų, interneto svetainės *www.lkz.lt* lankytojų konkrečios pastabos dėl žodyno teksto.

Rengiant antrą elektroninį leidimą, jo pirmo leidimo atnaujintos versijos (2008) tekstai buvo tikslinami šiais pagrindiniais aspektais:

- Papildomai redaguoti XVI–XX tomų tekstai, kurie pirmame leidime buvo laikomi tam tikru visų žodyno tomų tekstų vienodinimo pavyzdžiu.
- Atlikta redakcinių ir korektūrinių taisymų visų kitų tomų tekstuose – taisyti pastebėti netikslumai.
- Kiek leidžia sudėtinga šio žodyno sandara, atsižvelgta į naujų teorinių ir norminamųjų darbų išvadas.

Parašyta naujų straipsnių, kurių pavyzdžių rasta kitų žodžių straipsniuose ar apibrėžimuose, bet jiems atskiri straipsniai anksčiau nebuvo suformuluoti, nes rengiant atitinkamus tomus kartotekoje dar neturėta jų duomenų. Tačiau papildymų kartotekos ar naujų šaltinių duomenimis šis didžiulės apimties veikalas kol kas nebuvo pildomas. Naudojantis LKŽ pagrindinėje kartotekoje esančiais duomenimis parašyti tokie svetimybės pagrindu šnekamojoje liaudies kalboje susidariusių žodžių straipsniai kaip *skrebas*, *skribas*, *stribas*, *stribitelis*, *stribokas* ir t. t. Rengiant atitinkamus LKŽ tomus (XI 1978; XII 1981; XIII 1984) jie nebūtų galėję būti paskelbti, nes patys žodžiai ir jų vartoseną iliustruojantys sakiniai liudija tragiškus pokario metų įvykius ir išreiškia vertinimą, priešingą tam, kuris būdingas sovietmečiu oficialiai vartotam žodžių junginiui *liaudies gynėjas*. Pavyzdžiui:

stribas, –ė smob. (2) DŽ², (4); K.Saj, rš šnek. *ginkluotas sovietinės milicijos pagalbininkas 1944–1954 m.*: Stribai miškiniais parsirengia, tie vė stribaiš, – nesuprasi, nė katrie kur eina, nė ko nori Sdb. Miškinių stribai nesigailėjo, išklodavo juos kaip malkas sp.

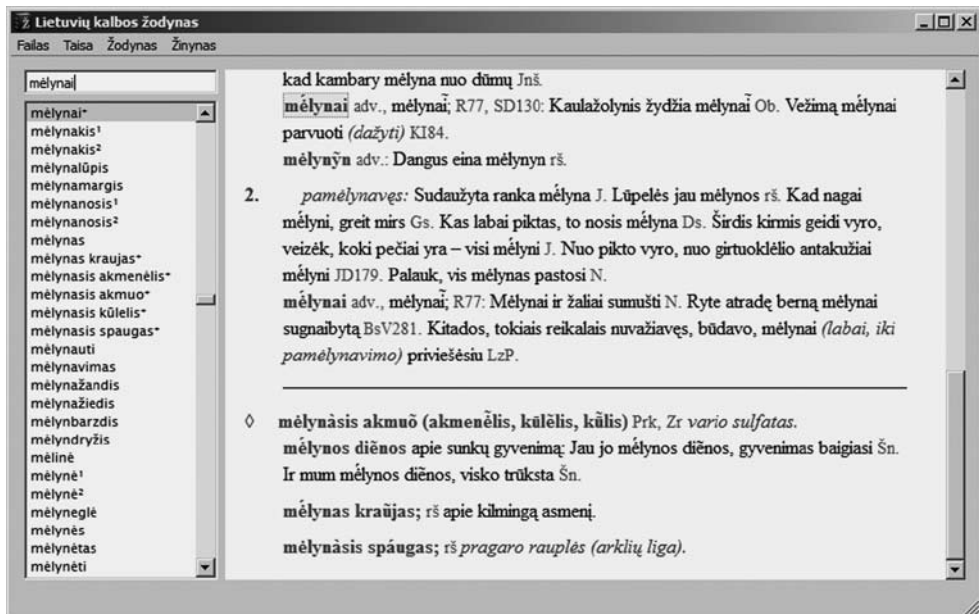
^ Ko čia lakstai kap stribas? Švn. Atvažiuojat, vaikai, kai stribai: greit greit, nē[ra] kada, važiuojam! Jd. Kad ne stribūkai, i[r] miestelin miškiniai būt[ų] atėję Mžš. (LKŽ_{2e})

stribitelis (rus. истребитель) sm. (1) šnek. *stribas*: Sykį vakare vėlai atejo stribitelis ir man pasakė su juo eiti Plšk. Antrą naktį apstatė stribiteliai namus ir ieškavo miškininkų Plšk. Buvo banditai, susitvėrė mat paskiau tujau stribiteliai Plt. Tie visi stribiteliai ten išbėgiojo po tas pievas Šts. (LKŽ_{2e})

stribōkas sm. (2) Plt, Žg šnek. *stribas*: Stribōkai atrado miškinį slaptinę Krtn. I stribōkams dabar ne kažin kas vaikštinėti po sodas Slnt. Ta vedu gavom nu tų tatai stribōkų i lupos, i mūšos Jdr. Važiojo (*trémė*) žmonis, velnius dirbo – kiek čia tų [buvo] stribōkų! Krš. (LKŽ_{2e})

Atskiromis pastraipomis išskirtos ne tik žodžių reikšmės, bet ir reikšmių atspalviai, smulkioji tautosaka, frazeologizmai, straipsnių viduje paryškintuoju šriftu pateikti žodžiai. Į žodyno ir atskirų straipsnių paieškos sąrašus papildomai įtraukti pagrindiniai frazeologizmų variantai, būdvardžių bevardės giminės formos, būdvardžių ir veiksmažodžių straipsniuose pateiktiejirieveiksmiai ir kt. Pavyzdžiui, į paieškos sąrašą papildomai įtraukta bevardės giminės forma *mėlyna*,rieveiksmiai *mėlynai*, *mėlynyn*, frazeologizmai *mėlynos dienos* „apie sunkų gyvenimą“, *mėlynas kraujas* „apie kilmingą asmenį“, *mėlynasis spaugas* „pragaro rauplės (arklių liga)“ ir frazeologizmų *mėlynasis akmuo* (*akmenėlis*, *kūlelis*, *kūlis*) pagrindinis variantas *mėlynasis akmuo* „vario sulfatas“ (žr. 2 pav.). Be to, ištaisius transponavimo netikslumą ne savo vietoje likę sakiniai *Mėlenai žydi* (Salantai, Kretingos r.), *Mėlenai prirūkyta troba* (Šatės, Skuodo r.) iš straipsnio *mėlynas* iškelti į jų tikrąjį straipsnį *mėlenas*. Papildomi paieškiniai žodžiai ir frazeologizmai paieškos sąrašuose žymimi pakeltu pliuso ženklu. Tai padeda skirti šiuose sąrašuose susidarancius papildomus homonimus (t. p. homografus, homoformas), kurie žodyne nepažymėti numeriais. Pavyzdžiui, daugiskaitinis daiktavardis *baltai* – **báltai** „viena indoeuropiečių šakų – lietuviai, latviai, prūsai ir kt.“ ir *baltai*⁺ –rieveiksmis **baltaĩ** būdvardžio **báltas** straipsnyje.

Žodyne straipsnių galima ieškoti naudojantis dviem paieškos būdais (veiksenomis): paprastąja paieška (pagal žodį ar frazę) ir specialiąja paieška (pagal užklaudas – tam tikras sekas, susidedančias iš raidžių ir pakaitos simbolių). Įvairių duomenų (sutrumpinimų, nekirčiuotų žodžių ir frazių) galima ieškoti atverstame žodyno straipsnio tekste, o tai labai pravartu, kai reikia peržiūrėti ilgus plačiai vartojamų žodžių straipsnius. Žodyno tekste ant sutrumpinimų ir ženklų užvedus pelės žymeklį išskleidžiami jų paaiškinimai. Sutrumpinimų sąrašus šiam tikslui adaptavo Gertrūda Naktinienė ir Zita Šimėnaitė. Užvedus pelės žymeklį ant pagrindinių žodyno straipsnio struktūrinių dalių įvardijami jų pavadinimai: homonimo numeris, antrašti-

2 PAV. Prieveiksmio *mėlynai* paieškos rezultatas – būdvardžio *mėlynas* straipsnio dalis su šiuo prieveiksmiu *Lietuvių kalbos žodyno* antrame elektroniniame leidime

nis žodis, paantraštinis žodis, kirčiuotė, reikšmių grupės numeris, reikšmės numeris, reikšmės aiškinimas, reikšmės atspalvis, smulkioji tautosaka, frazeologizmai ir kt. Sukurta įvairių kitų patobulinimų, kurie leidžia žodynu naudotis greičiau ir patogiau, pavyzdžiui, pasirinkus atitinkamą meniu elementą kaupiamas žiūrėtų žodžių sąrašas, galima padidinti ar sumažinti žodyno straipsnio tekstą, įrašyti lietuviškas raides neperjungiant klaviatūros ir kt. Žodyno programa veikia *Microsoft Windows*, *Mac OS X* ir *Linux* operacinėse sistemose.

Antrą leidimą redagavo: Ona Kažukauskaitė, Gertrūda Naktinienė, Ritutė Petrokienė, Lijana Puzinienė, Vilija Ragaišienė, Zita Šimėnaitė, Angelė Vilutytė. Mokslinis konsultantas – Vytautas Vitkauskas. Žodyno tekstus kompiuteriu tvarkė Dana Stakienė. Žodyno elektroninį pavidalą kūrė Linas Valiukas. Duomenis skaitmenino ir struktūrinio Evaldas Ožeraitis ir Vytautas Zinkevičius. Be paties žodyno, į atmintuką yra įrašytas gana išsamus iliustruotas žinynas, kuriam žodyno aprašą parengė Gertrūda Naktinienė, programos aprašą – Linas Valiukas.

ELEKTRONINIO LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNO PAPILDYMAI

Lietuvių kalbos žodyno (t. I–XX, 1941–2002) elektroninis variantas yra pagrindinis lietuvių kalbos tezasauras, įvairiausios leksikos lobynas, apimantis apie 1000 šaltinių pavyzdžius: nuo XVI a. rašytinių šaltinių ir tarminės leksikos, sistemingai kauptos nuo 1902 iki 2002 m. (apie LKŽ šaltinius išsamiau žr. Шыменайтэ 2007; Šimėnaitė 2010; Šimėnaitė, Zabarskaitė 2011). Spausdintinis šio žodyno variantas buvo parengtas naudojantis 4,5 mln. vienetų kartoteka, tačiau palaipsniui sukaupta 0,5 mln. vienetų papildymų kartoteka dar nepanaudota. Tokio tipo žodynai, koks yra 1941–2002 m. paskelbtas *Lietuvių kalbos žodynas*, yra nebaigtiniai, jie nuolat pildomi, koreguojami, peržiūrimi (plg. Simpson 2009: 46). Atskiri žodyno tomai buvo rengiami įvairiais laikotarpiais: keitėsi vyriausieji redaktoriai, kito politinės aplinkybės, visuomenės požiūris į kalbą ir jos vertybes.

Visuomenę labai domina LKŽ papildymai, interneto svetainės lankytojai pasigenda įvairių žodžių, kurie rengiant atitinkamus tomus dar nebuvo paplitę ar nebuvo sukaupta pakankamai jų vartosenos duomenų. Šiuo metu Leksikografijos centras dalyvauja *Ilgalaikėje institucinės mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros programoje*, o viena iš svarbiausių užduočių yra parengti *Lietuvių kalbos žodyno* elektroninio varianto papildymus. Tai galima atlikti tik kruopščiai įvertinus *Lietuvių kalbos žodyno* ir jo elektroninio varianto leksikos duomenų išsamumą. Svarbiausia problema yra ta, kad rašant naujus *Lietuvių kalbos žodyno* tomus, buvo naudojami duomenys iš naujai paskelbtų šaltinių ir nuolat pildomos kartotekos, todėl labai skiriasi ankstesniųjų ir vėlesniųjų tomų leksikos ir jos šaltinių išsamumas (Забарскайте, Нактинене, Шяптитэ 2005: 340–355). Pavyzdžiui, tarp *G* raidės straipsnių (III t., 1956) nėra tarmių žodynų leksikos, nes pirmasis tarmių žodynas buvo išleistas tik 1976 m. Papildymų kartotekos (apie 0,5 mln. vnt.) duomenys buvo kaupiami po to, kai atitinkami tomai jau buvo išleisti. Turime naujai paskelbtus ir įvertintus istorinius šaltinius (Konstantino Sirvydo, Jokūbo Brodovskio, Lauryno Ivinskio ir kt. žodynus, Jono Bretkūno, Mikalojaus Daukšos, Samuelio Chylinskio biblijas, Volfenbiutelio postilę, Danieliaus Kleino giesmynus ir kt.), sudarytas *Martyno Mažvydo raštų žodynas* (Urbas 1996), *XVI–XVII a. lietuviškų raštų atrankinis žodynas* (Palionis 2004), veikia ir nuolat pildoma Senųjų raštų duomenų bazė lki@lki.lt/seniejirastai. Analizuojamas K. Sirvydo žodynų leksikos pateikimas didžiajame *Lietuvių kalbos žodyne* (Naktinienė 2012 : 14), ištirta, kad *Lietuvių kalbos žodyno* šaltinis – Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos botanikos veikalas *Taislius augyminis* – yra kirčiuotas (Šepetytė 2009: 50). Kuriama *Lietuvių kalbos žodyno* kartotekos

duomenų bazė, elektroninio varianto papildymų koncepcija, atliekami LKŽ šaltinių tyrimai, jų duomenų inventorizacija (Naktinienė 2009: 32–34) ir kiti parengiamieji darbai. Aktualizuoti lietuvių kalbos etnolingvistinius duomenis, rekonstruoti nacionalinį pasaulėvaizdį pagal *Lietuvių kalbos žodyno* tekstus yra pradėjusi Jolanta Zabarskaitė (2010: 126–143).

Būtina ir toliau kaupti lietuvių kalbos leksiką, tirti leksikografijos paveldą (Lauryno Ivinskio, Frydricho Kuršaičio žodynų lietuviškąją leksiką) ir tyrimų rezultatus panaudoti LKŽ elektroniniam variantui papildyti. *Lietuvių kalbos žodyno* ir jo kartotekų struktūros bei duomenų sudėtingumas reikalauja specialaus pasirengimo, patirties, išmanyti jų istoriją ir specifiką, todėl labai svarbu, kad nenutrūktų kartotekų pažinimo, kaupimo bei *Lietuvių kalbos žodyno* leksikografinės mokyklos tęstinumas.

BAIGIAMOSIOS PASTABOS

Šiuo darbo etapu nepavyksta atsižvelgti į kai kuriuos *Lietuvių kalbos žodyno* elektroninio varianto naudotojų pageidavimus, pavyzdžiui, nurodyti išsamią skolinių etimologiją, pateikti daugiau šiuolaikinių (ypač tarptautinių) žodžių, daugiau skolinių iš kurios nors konkrečios kalbos, patobulinti sangražinių veiksmazodžių ir jų daiktavardinių vedinių paiešką, nuorodų vietoje pateikti reikšmių apibrėžimus, pateikti asmenų vardus, pavardes bei jų kilmės aiškinimus ir t. t. Tikimasi, kad kai kuriuos skaitytojų poreikius patenkins šio žodyno papildymai. Pačią naujausią leksiką, pradėtą vartoti po 2000-ųjų, bus galima rasti Lietuvių kalbos instituto Leksikografijos centro baigiamame rengti *Bendrinės lietuvių kalbos žodyne*.

ŠALTINIAI

- LKŽ – *Lietuvių kalbos žodynas* I–XX. Ats./vyr. red. J. Balčikonis, J. Kruopas, K. Ulvydas, V. Vitkauskas. Vilnius, 1941–2002.
- LKŽ_e – *Lietuvių kalbos žodynas* (t. I–XX, 1941–2002): elektroninis leidimas. Red. kolegija: G. Naktinienė (vyr. red.), J. Paulauskas, R. Petrokienė, V. Vitkauskas, J. Zabarskaitė. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2005. [Atnaujinta versija, 2008.] Prieiga per internetą: <www.lkz.lt>.
- LKŽ_{2e} – *Lietuvių kalbos žodynas* (t. I–XX, 1941–2002): antras elektroninis leidimas. Red. kolegija: G. Naktinienė (vyr. red.), J. Paulauskas, R. Petrokienė, Z. Šimėnaitė, V. Vitkauskas, J. Zabarskaitė. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas. [Rengiamas.]

- KP₄: *Kalbos patarimai 4: Leksika: skolinių vartojimas (svetimybės, tarptautiniai žodžiai)*. Autorė ir sudarytoja D. Mikulėnienė. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2005.
- Naktinienė G. 2005: „Lietuvių kalbos žodyno“ taisymai elektroniniame variante. – *Kalbos kultūra* 78, 191–204.
- Naktinienė G. 2006: Naujas „Lietuvių kalbos žodyno“ gyvenimas. – *Gimtoji kalba* 7, 11–15.
- Naktinienė G. 2009: „Lietuvių kalbos žodynas“ XXI amžiuje. – *Nuo Konstantino Sirvydo iki didžiojo žodyno*. Tarptautinės mokslinės konferencijos pranešimų tezės. Vilnius, 2009 m. lapkričio 19–20 d., 32–34.
- Naktinienė G. 2012: Konstantino Sirvydo žodynų leksika didžiajame „Lietuvių kalbos žodyne“. – Tarptautinė mokslo konferencija „Konstantinas Sirvydas – lietuvių leksikografijos pradininkas“. Pranešimų tezės. Vilnius, 2012 m. gegužės 10–11 d., 14. Prieiga per internetą: <http://www.lki.lt/LKI_LT/images/Naujienos/20120503%20K%20Sirvydo%20konf%20tezes.pdf> (žiūrėta 2012 m. gruodžio mėn.).
- Palionis J. 2004: *XVI–XVII a. lietuviškų raštų atrankinis žodynas*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
- Simpson J. 2009: The story of the Oxford English Dictionary today. – *Nuo Konstantino Sirvydo iki didžiojo žodyno*. Tarptautinės mokslinės konferencijos pranešimų tezės. Vilnius, 2009 m. lapkričio 19–20 d., 46.
- Šepetytė R. 2009: Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos *Taislius augyminis* – kirčiuotas *Lietuvių kalbos žodyno* šaltinis. – *Nuo Konstantino Sirvydo iki didžiojo žodyno*. Tarptautinės mokslinės konferencijos pranešimų tezės. Vilnius, 2009 m. lapkričio 19–20 d., 50.
- Šimėnaitė Z. 2010: Lietuvių ir lenkų leksikografijos sąsajos [Związki leksykografii polskiej i litewskiej.] – *Językowe i kulturowe dziedzictwo Wielkiego Księstwa Litewskiego*. Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, 158–166.
- Urbas D. 1996: *Martyno Mažvydo raštų žodynas*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla.
- Vitkauskas V. 2006: „Lietuvių kalbos žodyno“ taisymai, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
- Vitkauskas V. 2010: Papildomi „Lietuvių kalbos žodyno“ taisymai. – *Leksikografija ir leksikologija 2*. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 114–122.
- Zabarskaitė J., Naktinienė G., Šepetytė-Petrokienė R. 2006: Elektroninio *Lietuvių kalbos žodyno* (t. I–XX) pirmasis leidimas. – *Prace*

- Bałtystyczne 3: Język, Literatura, Kultura* / red. N. Birgiel, M. Kozak; rec. J. Banczerowski, J. Linde. Warszawa, 241–247.
- Zabarskaitė J. 2007: Prameny a databáze Institutu pro litevský jazyk. – *Europeica – Slavica – Baltica. Publikace slovanské knihovny*, 56. Praha: Národní knihovna České republiky, Slovanská knihovna, 261–272.
- Zabarskaitė J. 2010: Politinis pasaulėvaizdis didžiajame *Lietuvių kalbos žodyne* (valstybė, įstatymas, valdžia). – *Parlamento studijos* 9, 126–143. Prieiga per internetą: <http://www.parlamentostudijos.lt/Nr9/9_kalba_1.htm> (žiūrėta 2012 m. gruodžio mėn.).
- Zabarskaitė J., Naktinienė G. 2010: The Dictionary of Lithuanian (LKŽ) and its Future in Databases and Electronic Versions. – *Proceedings of the XIV Euralex International Congress* (Leewarden, 6–10 July 2010) / Anne Dykstra and Tanneke Schoonheim (eds.). Ljouwert: Fryske Akademy-Afûk, 2010 [CD], 780–787. Prieiga per internetą: <http://www.euralex.org/elx_proceedings/Euralex2010/000_Euralex_2010_00_PRINTED_BOOK_Foreword_TOC_PlenaryLectures_Abstracts.pdf> (žiūrėta 2012 m. gruodžio mėn.).
- Zinkevičius V. 2004: Creating the Electronic Version of the Dictionary of Lithuanian. – *The First Baltic Conference. Human Language Technologies. The Baltic Perspective*. Riga, April 21–22, 170–173.
- Zinkevičius V. 2007: The Digitization of the Dictionary of the Lithuanian Language. – *The Third Baltic Conference on Human Language Technologies*. Kaunas, October 4–5, 349–355.
- Забарскайте Й., Нактинене Г., Шяпятайте Р. 2005: Современность и перспективы большого «Словаря литовского языка». – *Исторический путь литовской письменности*. Вильнюс: Институт литовского языка, 340–355.
- Забарскайтэ Й., Накцінене Г. 2007: Слоўнікі ў Інтэрнеце: дыялог мовазнаўцы і носьбіта мовы. – *Слово и словарь: Vocabulum et vocabularium*. Сборник научных трудов по лексикографии. Ответственные редакторы: Л. В. Рычкова, В. Л. Воронович. Гродно, 32–34.
- Шименайте З., Забарскайте Й. 2011: Лексикографические источники большого *Словаря литовского языка* и Альбертина. – *Культурное наследие Восточной Пруссии* 1. Калининград, 46–67.
- Шыменайтэ З. 2007: Лексікаграфічныя крыніцы вялікага «Слоўніка літоўскай мовы». – *Слово и словарь: Vocabulum et vocabularium*. Сборник научных трудов по лексикографии. Ответственные редакторы: Л. В. Рычкова, В. Л. Воронович. Гродно, 23–24.

Gauta 2012 12 21

INOVATIONS IN THE ELECTRONIC
VERSION OF *LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNAS*
(DICTIONARY OF THE LITHUANIAN LANGUAGE)

S u m m a r y

The Centre of Lexicography at the Institute of the Lithuanian Language is continuing one of the most important works of Lithuanian philology – *Lietuvių kalbos žodynas* (*Dictionary of the Lithuanian Language*). Electronic version of this dictionary has been freely accessible from 22 June 2005 at *www.lkz.lt*. In 2008 the renewed version was launched.

In 2012 the second revised electronic edition of *Lietuvių kalbos žodynas* (LKŽ_{2e}) was prepared for publishing. It will be available on memory key. During the preparation of the second edition, texts of the version from 2008 were revised in the following respects: more editing was done on the material of volumes 16–20, some corrections were made to the whole text, suggestions of the new theoretical and codifying works were taken into consideration as well as comments and observations of colleagues and visitors of the web site. Some new entries were compiled for words which were used in entries or definitions, but did not have separate entries themselves. So far this dictionary has not been supplemented with data from new sources. The newest lexis will be available in *Bendrinės lietuvių kalbos žodynas* (*Dictionary of Standard Lithuanian*) the preparation of which is nearly completed.

The main variants of phraseologisms, neuter gender of adjectives, adverbs presented in the entries of verbs and adjectives are among things included in the search lists. Dictionary entries can be searched using simple search (word or phrase) and advanced search (sequences consisting of letters and wildcards). The software of the dictionary works with *Microsoft Windows*, *Mac OS X* and *Linux*.

At present the Centre of Lexicography is participating in *Ilgalaikė institucinės mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros programa* (Long-term institutional programme for scientific research and experimental (social and cultural) development) and one of the main tasks of the Centre is to prepare the amendments of electronic version of *Lietuvių kalbos žodynas* using card files (about half of a million of records), database of amendments, newly published and evaluated historical sources.

KEYWORDS: lexis, dictionary, electronic version, corrections, amendments, usage, codification.

GERTRŪDA NAKTINIENĖ
Lietuvių kalbos institutas
P. Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius
g.naktiniene@lki.lt